

בלבבי

א-מ אמלל בלבביפדיה עבודת השם

הטוב והמטיב

הדבקות בצמצום דקדושה

ביסורים של הצדיקים, מלבד כפשוטו שהם אינם מביאים לביטול תורה כדברי הגמ' - מעמקי דברי הגמ' הם שהוא מכיר את הקב"ה מתוך מעמקי הגבול והוא מכיר שזה תכליתם של היסורים, - זהו מי שדבק בצמצום דקדושה, הוא דבק במציאות יתברך שמו שב"צמצם עצמו" צמצם בגימטריא סר שזה מה שכתוב אצל משה רבינו "כי סר לראות", והוא רואה את גילוי הקב"ה במעמקי הגבול.

זוהי השמחה הפנימית.

והאור הזה - מחד, אנחנו מצפים ומייחלים שיתגלה ה"הטוב כי לא כלו רחמך והמרחם כי לא תמו חסדיך". אבל מאידך, שבהקבלה לכך יהיה הכרה שלימה של הקב"ה מעמקי הגבול כשיצורפו שניהם יחד אז תהיה הברכה השלימה על זה ועל זה יחד - "הטוב והמטיב".

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

סיכום קצר וחלקי

מתברר כאן בשיעור שרשי מידת הדין עד גילוי השורש של מידת הדין העליונה – האור דלעת"ל ש"על זה ועל זה מברך הטוב והמטיב" – שמתגלה גם בעלמא דידן ב"עידן חדוותא" כשמתוך השמחה מתגלה "דיין האמת".

א. הכח של "מי ימלל גבורות ה'" הוא כח החיתוך שבמילים [בבחינת ברית מילה] – שבכח נפשו להעמיד את מקום הגדר והגבול [גבורות ה'] שמונח בשרשי הדברי תורה ובהנהגת ה' בעולמו, ולעומת כך עומק גדר האומלל הוא מי שבמקום ההסתרה נעתק ממנו כח הממלל ובמקום זה הוא מילל, כי כשנפגש עם גבורות ה' אין לו כח להכילם.

ב. המבט הפשוט של הבריאה הוא שהתכלית היא להיטיב למקבלים והדין הוא כלי לצמצם ההטבה כשיעור המקבלים, אבל במבט העמוק של הבריאה שהתכלית היא גילוי שלימותו יתברך, עומק גילוי האלוקות הוא בעצם היות הגבול שבנברא – שהוא הוא חידוש הבריאה שמהארת אין סוף ברוך הוא מתחדש מציאות של גבול.

ג. בעוה"ז מברכין על הרעה – שנראה דין כפשוטו – "דיין האמת", אבל במה ש"צריך למימרינהו בשמחה" מוכח מיתוק הדין שמגלה את הכרת הבורא בגבול גופא, – וזה השלב הממוצע לעלות למדרגה העליונה שזה האור דלעת"ל שיתגלה שההטבה השלימה היא הכרת הגבול ואז – "על זה ועל זה מברך הטוב והמטיב".

ד. יש שורש דקלקול של מידת הדין שמתגלה באופן של נפילה כמו בחורבן הבית וכו' ששורשו ב"ראה שאין העולם מתקיים" אבל מידת הדין העליונה, שורשה הוא ב"מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין" והיא מתגלה ביומא דחדוותא – יום השראת השכינה מכח שנתאוה הקב"ה להשרות שכינתו בתחתונים – מקום של גבול – ואז מתגלה שמתקדש הבית במיודעיו בנדב ואביהוא, גילוי אלוקות בגבול שזה מידת הדין שחלה על האב שהוא נותן נדבה, וזה גילוי מעמקי ההטבה – אור דלעת"ל – ששמתוך השמחה מתגלה "דיין האמת" מאיר האור דלעתיד שזה גופא הטבה.

ה. באחרית הימים שהוא בבחינת די-דין יש שני מהלכים של דין, דין מכח האומללות – השפלות של האחרית ש"אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו", ודין מכח הארת משיח שמאיר את ה"סופו נעוץ בתחילתו" – הארת האין סוף שהתחדש ממנו גבול, ומי שדבוק באור הפנימי של התורה מאיר לו בעיקר הדין העליון וזהו ה"בדין יפקון מן גלותא".

אמלל - גילוי של 'מילל' שבמקום ה'ממלל'

אמלל, הוא נקרא כך בלשון הקודש, כמו שהסבירו רש"י ועוד ראשונים מלשון של שפלות, מלשון של חולשה ועוד לשונות הקרובים לכך.

אבל בעומק יותר אמלל נקרא אמלל כמו שהסבירו המפרשים, מלשון של דיבור הנקרא מילה – אמלל. ולפי"ז, עומק הדבר שמי שהוא אמלל נעתק ממנו כח המילול, כח המילה נעתקה ממנו שהרי דרך מי שהוא אומלל שהוא בוכה. – והרי שורש הבכי שנאמר לגבי תקיעות דר"ה "ותיבב אם סיסרא" שזה האם שבאמלל, וק' היבבות זה הגימטריא של אמלל עם הכולל, וא"כ מי שהוא

אומלל נעתק ממנו כח הדיבור ובמקום כך נעשה אצלו מציאות של בכי - "גנוחי גנח" "ילולי יליל" ומצד כך אמלל - אמלל הוא מלשון 'ילולי'. וכדברי חז"ל "דרך הבוכים שבוכים בלילה" - זהו האומלל שמילל בלילה, נעדר ממנו כח הגילוי של "חסד א-ל היום" "להגיד בבוקר חסדך" ונמצא אצלו מצב של "אמונתך בלילות" שהוא זמן ההסתרה וההחשכה.

כאשר האדם נמצא במצב של יום - יש לו את אותיות הדיבור ויש לו את אותיות הכתיבה, הוא יכול לקרוא מן הכתב - 'תורה שבכתב' והוא יכול גם לדבר - 'תורה שבעל פה'.

אבל בלילה אי אפשר לקרוא מן הכתב אלא רק בעל פה, וכידוע עד מאד דברי חז"ל שבארבעים יום שעלה משה למרום - "מהיכן היה יודע אימתי יום ומהיכן היה יודע אימתי לילה" - כשהיו מלמדים אותו תורה שבכתב הוא ידע שזה יום וכשהיו מלמדים אותו תורה שבעל פה הוא ידע שזה לילה.

כלומר - ביום יש גילוי של קריאה, גילוי של ראייה ולכן מלמדים אותו דבר הניתן לראיה שזה תורה שבכתב, והיינו שאי"ז רק "היכי תימצוי" בעלמא שניתן לראות אלא זהו עצם המהות של תורה שבכתב - כח הראיה.

אבל בחושך הלילה שיש הסתלקות של כח הראיה, א"כ מה שמלמדים אותו זה תורה שבעל פה, יש רק מציאות של דיבור.

וזהו מה שתורה שבכתב שייכת ליום ותורה שבעל פה ללילה כדברי הרמב"ם הידוע "אין אדם לומד רוב חכמתו אלא בלילה" שבעיקר זה תורה שבעל פה.

אבל מי שבליילה נעתק ממנו כח התורה שבעל פה, שכח הפה, כח המילול שבפה נעתק ממנו א"כ, נשאר אצלו רק מציאות של בכי, המציאות היא שהוא **מילל** - זהו האמלל וע"ז חל בעומק כח האומללות.

מי 'ימלל' גבורות ה' - כח המילה - החיתוך שבדיבור

ובדקות יותר, בלשון הקודש השורש **מל** משמש גם מלשון של ברית **מילה** - לשון של כריתה, לשון של חתיכה שחותכים דבר, - יש ברית מילה שמתגלה באות ברית קודש "ומלתם את ערלתו", ויש כח של מילה המתגלה בפה שכאשר האדם מדבר זה נקרא שהוא **ממלל מילים**.

ומהו הלשון של **מילים** - ולפי"ז, מה זה שייך לגדר של ברית **מילה**? - גדר הדבר הוא כך, יש את כח האותיות שמצטרפות לתיבות ויש את כח התיבות שמצטרפות אהדדי, ומי שאין לו את כח **המילה** שבפה, כח הכריתה שבפה - הוא לא יכול להגות את האותיות משום שאין לו כח לחתוך את הדיבור, - האותיות הם החיתוך של הדברים, חתיכת ההגיה שהוא הוגה את הדיבורים שהוא חותך את הדבר בפיו, - זה הכח של היגוי ועל שם כן זה נקרא **מילה** - **ממלל** כי מי שממלל כלומר שהוא אומר תיבות הוא אומר מילים, ובמילים שהוא אומר הוא חותך כל תיבה ותיבה במקומה שלה.

וכדוגמא בעלמא בכתיבת תיבות בתורה שבכתב, כשיש אות שיכולה לעלות לכאן ולכאן חסר לה את אופן החיתוך שקובע את המילה, אבל בעל פה מוכרח הדבר שכאשר האדם הוגה באופן הנכון הרי שהוא חותך את הדברים במקומם הראוי להם, זהו הגדר של הדיבור שנקרא מילה כי הוא ממלל את הדבר, הוא חותך את הדבר.

ולפייז, מי שהוא אמלל, נחסר לו כח הכריתות, נחסר לו הכח למלל את הדבר והיינו שנחסר לו הכח לחתוך את הדבר ולהעמיד אותו בגבולותיו שלו, זהו החסרון שעל שם כן התואר שחל עליו הוא שם תואר של אמלל.

ועל ההיפך הגמור ממי שהוא אמלל נאמר "מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהילתו" וכמו שדורשים חז"ל, למי ראוי למלל תהילות ה' - מי שיכול להשמיע כל תהילתו זהו "מי ימלל גבורות ה' - ישמיע כל תהילתו".

כח ה"ימלל גבורות ה'" שכנגד האומלל שנפגש עם גבורות ה'

האומלל כמו שחודד, זהו מי שאינו יכול למלל כלל, ומכנגד כך יש את הצד ההפוך "ימלל גבורות ה'", הוא ממלל את גבורותיו של הקדוש ברוך הוא, ודייקא נאמר "ימלל גבורות ה'" ולא "ימלל חסדי ה'", ולכאורה הרי ההבנה היותר פשוטה שבאים לספר את חסדיו יתברך שמו, וא"כ על אף שכמובן ניתן גם לספר את גבורות ה', אבל למה נאמר כאן בדייקא "ימלל גבורות ה'?"

המילה מלשון מולל, מלשון כורת שהוא חותך את הדיבור זהו מכח הגבורה - החסד הוא כמים, כמעין הניגר שנמשך ומתפשט, אבל הגבורה גבר - גדר הם שורשים קרובים אהדדי, זה העמדת הגבולות שבדבר - זהו הגבורה.

ולפייז "מי ימלל גבורות ה'", מי הוא זה שיכול למלל את גבורות ה' - מי שמתחבר למקום הגדר, למקום הגבול של הנהגותיו יתברך שמו והוא ההיפך של האומלל, מי שהוא אומלל זה נובע מכך שהוא נפגש עם גבורות ה' וכשהוא נפגש עם אותם גבורות אין לו את הכח להכיל את הגבורות, אין לו את הכח להכיל את הגדרים ואת הגבולות וע"י שאין לו כח להכיל אותם הוא נעשה אומלל.

אבל מי שיש בכחו, בכח נפשו לקבל להשיג ולהידבק בגבורות של הקדוש ברוך הוא, - אצלו זה מתהפך בדיוק להיפך - "מי ימלל גבורות ה'", הוא ממלל את הגדרים שהקדוש ברוך הוא גדר בעולמו, הן בשורשי החכמה בגדרי דברי תורה והן בהגדרה של ה"איסתכל באורייתא וברא עלמא" בהנהגתו יתברך שמו שהוא מנהיג את עולמו.

זוהי ההבחנה של "אם חסד אשירה ואם דין אשירה" שבשני הצדדים, גם כאשר מתגלה מדת חסדו יתברך, אבל גם כאשר מתגלה מידת דינו יתברך, מידת גבורותיו יתברך שמו, גם בזה הוא ממלל את גבורותיו של הקדוש ברוך הוא.

שני המבטים הפוכים שבמעמקי הבריאה

ועומקם של דברים - במצב הפשוט שמסתכלים על הבריאה נראה כלשון רבותינו הידוע שהקב"ה ברא את עולמו להיטיב לבריותיו לצורך הטבה, ומידת הדין היא כלי כח של גבול לצמצם את ההטבה כפי שיעור המקבלים בשיעור כמה שהם יכולים לקבל - זה המבט הפשוט יותר של מציאות הבריאה.

אבל המבט העמוק יותר על מציאות הבריאה - כמו שאומרים רבותינו שתכלית הבריאה היא לגלות את שלימותו יתברך שמו, שלם בכל מיני שלמויות, - הוא יתברך שמו אין סוף ואין לו גבול, והחידוש שמתגלה בבריאה מאמיתתו הנעלמה זה שכביכול יש מציאות של גבול, זה החידוש של הבריאה.

זה שני מבטים הפוכים זה מזה במעמקי הבריאה.

המבט הפשוט שרואה את הבריאה הוא שכולה באה להיטיב לבריותיו, זהו מבט אחד ומצד כך התכלית היא המקבלים בהטבה של המקבלים.

אבל מהמבט ההפוך של הדברים הקדוש ברוך הוא ברא את עולמו ומנהיג את עולמו מכח מציאות מידת הגבול, – "מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין", וזהו וודאי, כמו שידוע וברור, שזה לא שהקב"ה חזר בו אלא החידוש שהתגלה בבריאה שיש מציאות של גבול – זה גופא חקיקת המחשבה של ה"מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין".

ונמצא שעומק החידוש שמתגלה בבריאה זה במה שיש מציאות של גדר, יש מציאות של גבול שיש מציאות של נבראים שהייתם היא שהם בעלי גבול, זה גופא החידוש, כי הרי כביכול 'כח הפועל בנפעל' וא"כ, הרי הפועל הוא אין סוף ואיך יתכן שמה"אין סוף" יהיה מציאות של גבוליים? – כאן מעמקי חידוש הבריאה כמו שחידדו רבותינו את עמקם של דברים.

ומצד ההבחנה הזו – כל הסתכלות במציאות של נברא היא גופא גדלות הבורא, מה שהמבט הפשוט שמסתכלים זה על הנהגת הקדוש ברוך הוא, על חסדיו, על הטבותיו – "הודו לה' חסדו" "זכר חסדו ונפלאותיו לבני אדם", מסתכלים על המבט של הטבה למצוא ולגלות את הקדוש ברוך הוא, זה המבט האחד והפשוט יותר.

אבל המבט השני וההפוך – דייקא בדיוק הפוך – מעצם כך שרואים כל נברא ונברא ורואים בכל מציאות של נברא שהוא בעל גבול – שזה מציאות בעצם הוייתו שהוא בעל גבול, וניכר לעין השכל במעמקי הנשמה שמציאות הנבראים אינם אלא נפעלים מאמיתתו הנעלמה שהוא הפועל, – יש מצוי אחד שממציא כל הנמצאות כולם שכל הנמצאות נמצאים מאמיתת המצאו, ואמיתת המצאו היא 'אין סוף' אבל בנבראים רואים לנגד עינינו מציאות של גבול זה מציאות מעמקי חידוש הבריאה, – זה גילוי הקדוש ברוך הוא בעולמו בגילוי מציאות החידוש שבבריאה.

והכח הזה להכיר את הקב"ה מכח הגבול הוא בעצם מקיף את כל הבריאה כולה.

יש שתי צורות איך להכיר את הבורא, צורה אחת להכיר את הבורא היא "להגיד בבוקר חסדך", שהקדוש ברוך הוא נותן משפיע ומיטיב ומתבוננים ומכירים מי המטיב ומגיעים להכרה בו יתברך שמו.

אבל יש זמן שעיקר העבודה באותה שעה היא הפוכה בדיוק.

הגילוי של 'בקרובי אקדש' שמנחם ה"נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים"

השורש של הדבר נגלה בבהירות בהקמת המשכן "בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד", וכמו שאמר משה רבינו "יודע הייתי שעתיד הבית להתקדש במיודעי וסבור הייתי או בי או בך" אבל התגלה הדבר בנדב ואביהוא.

מה עומק הדבר "יודע הייתי שהבית עתיד להתקדש במיודעיו", – הרי תכלית המשכן היא "נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" ולכאן המבט הוא 'להיטיב לבריותיו' וא"כ דייקא היה צריך להיות שהגילוי של קדושת המשכן של "בקרובי אקדש" – היה צריך להיות שהקדושה תתגלה בתוקף של תוספת הטבה, כך היה צריך להיות שיהיה הגילוי של השראת השכינה במבט היותר פשוט לכאורה?

אבל לימדו אותנו כאן חז"ל את הצד ההפוך של הדברים, - מהו "נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים", הרי פשוט וברור כמו שהרחיבו רבותינו שבעליונים "הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך", הקב"ה הוא אין סוף.

אבל - "אכן אתה תבנה בית לשמי" וה'בית לשמי' יש לו מידת אורך ומידת רוחב ויש לו מידת גובה, זה כל מידות המשכן, ומידות בית המקדש - הראשון והשני והשלישי - זה מסכתא דמידות של כל מידות הבית, וא"כ, "נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" שמתגלה בבית המקדש ומתגלה במשכן כלומר - מתגלה ההשראה במקום הגבול, והשראה במקום הגבול היא הארה של מידת הדין, מידת הגבורה, מידת הגדר, מידת מציאות הגבול.

וזהו "יודע הייתי שעתיד הבית להתקדש במיודעיו" כלומר - כי בשעה ששורה השכינה בבית היינו שעכשיו הגילוי הוא גילוי שהקב"ה מתגלה - שמתוך האין סוף מתחדש, יוצא מהכח לפועל, מהעלם לגילוי [- בלי להיכנס לדקויות ההגדרה] החידוש של מידת הגבול, מידת הגבורה. זה גופא ה"נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" ולכן "יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו" - שיתגלה מידת הדין.

עומק ההטבה שמכח הכרת כח הגבול

אבל מה עומק מידת הדין שהתגלה? - אבינו אב הרחמן, האב כאשר הוא נותן לבנו, מצד מידת ההטבה הרי שהוא נותן לו בחן בחסד, הוא נותן לו נדבה, הוא נותן לו מתנה, ולפי"ז "סבור הייתי שיתקדש הבית בי או בכך ורואה אני שגדולים ממנו נדב ואביהוא" שבהם נתקדש הבית, אביהוא נקרא 'אביהוא' מלשון אב ונדב נקרא נדב מלשון נדבה, וכשהבית מתקדש בנדב ואביהוא כלומר שמידת הדין חלה על האב שנותן מכח נדבה זהו ה"נתקדש הבית במיודעיו", קדושת הבית שנתקדשה במיודעיו היא עומק כח הגבול, החידוש של "אכן אתה תבנה בית לשמי" שיש גילוי אלוקות בגבול, שהרי "הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך" ואיך יתכן שיהיה מציאות של שכינה בתחתונים זה - זה גילוי הבורא וזה תכלית הבריאה לגלות את מציאותו יתברך שמו, - ובעומק, זה גופא ההטבה.

זה המבט של יום שנתקדש בו המשכן, שנתקדש הבית במיודעיו במידת הדין.

כשמבינים את הדברים לאשורם - על אף שוודאי "כשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה וצריך לקבולינה ולמימרניה בשמחה", - ומה העומק של מיתוק הדין שזה ה"למימרניה בשמחה"? - כשהוא מברך על הטובה הרי שהוא מכיר את ההכרה של הבורא יתברך מכח ה"להגיד בבוקר חסדך" של הטבה, אבל 'האמת' שזה 'ברוך דיין האמת' אמת כידוע מחז"ל, זה ראש תוך סוף, ולפי"ז "ברוך דיין האמת" כלומר - זה עומק של גילוי שהקב"ה נגלה בגבול, זוהי הברכה של "ברוך דיין האמת" אלא שעכשיו זה נראה רק כדין אבל כשיתגלה שהכרת הגבול היא גופא ההטבה ע"ז נאמר שלעתיד לבוא "על זה ועל זה מברך הטוב והמטיב".

אבל זה לא שיופקע ה'ברוך דיין האמת' אלא עומק ה'ברוך הטוב והמטיב' שיתגלה שההטבה השלימה היא הכרת הגבול, זה עומק כח מציאות ההטבה שמתגלה לעתיד לבוא.

עכשיו נראה שעיקר ההטבה היא שפע שזהו "על הטובה מברך הטוב והמטיב, אבל במעמקים זה הגילוי של "משה אמת ותורתו אמת" שאז מתגלה החידוש של הבריאה שהוא גילוי אלוקות של גבול, זהו ה"ברוך דיין האמת" וזה מעמקי ההטבה.

והאור הזה יאיר לעתיד לבוא וזהו ה"מברך על שניהם הטוב והמטיב".

מדוגת הדין שמכח ה"ראה שאין העולם מתקיים"

כשמבינים את הדברים לאשורם, מבינים שיש שני צורות של מידת הדין יש מידת הדין שמתגלה באופן של חורבן, באופן של נפילה, ובדוגמא השורשית והיסודית אלו הם התעניות עשרה בטבת שבעה עשר בתמוז ותשעה באב שזה כל סדר הגזירות שנעשו לישראל באותם ימים, זה אופן אחד של מידת הדין ושם מידת הדין מתגלה מצד החורבן, מצד השבירה, "נחרב בו הבית", "הובקעה העיר" "נשתברו הלוחות", כל אלו הם שורשים של שבירה, שורשים של קלקול, זה אופן אחד של המהלך של מידת הדין, והשורש של אותו מידת הדין זהו ה"מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין **ראה שאין העולם מתקיים**" מצד "**ראה שאין העולם מתקיים**" זה כל החורבנות של מידת הדין, וה"ראה שאין העולם מתקיים" זה לא דבר שהיה ואיננו אלא חלקו מתגלה בתוך הבריאה, שכל חורבן שנמצא בבריאה השורש שלו הוא במידת הדין של "ראה שאין העולם מתקיים".

שורש מידת הדין שמכח ה"מתחילה עלה במחשבה"

אבל יש שורש אחר של מידת הדין, יש שורש של מידת הדין מצד ה"נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" שזה ה"בקרובי אקדש" ש"הקדוש ברוך הוא מדקדק עם חסידיו כחוט השערה", ודייקא 'כחוט השערה' שזה הימים האלה של ספירת העומר שיש את האיסור תספורת, אז מתגלה ההנהגה של ה"כחוט השערה" אבל מהצד העליון של זה.

ואז, ביומא דחדוותא, ביום השראת השכינה במשכן מתגלה מעמקי מידת הדין, אבל זה לא הדין הנפול שזה הדין של החורבן של ה"ראה שאין העולם מתקיים" אלא מתגלה הדין של ה"מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין", זה מה שמתגלה אבל מצד המבט הזה זה לא "ראה שאין העולם מתקיים", מצד המבט הזה עדיין מתקיים הדין הזה שזהו "הקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה", ולכן דייקא אצל חסידיו שזה הקדושי עליון - אצל משה ואצל אהרן מתגלה דייקא המידת הדין השולטת, אבל היא מידת הדין מהצד העליון שלה, מהצד של ה"מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין".

מדרגת ישראל בר"ה - הדין הוא "יום חגנו" ומדוגת אוה"ע - "בכסה"

וכשמאיר ה'עידן דחדוותא' - מאיר האור הראשון של ה"מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין", בכל שנה ושנה זהו ראש השנה, ויום הדין שמתגלה בראש השנה - מצד הדין של אומות העולם זה מידת הדין הנפולה שזה הזמן של אחר ה"ליפוש חרון אף".

אבל ישראל ש"נכנסין תחילה לדין", כמו שאומרת הגמ' "מקמיה דליפוש חרון אף" כלשון הגמ' - מעמקי דברי הגמ' הם שכשהם נכנסים ראשונים הם נכנסים במצב של ה"מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין", משא"כ באומות העולם שמתגלה "ראה שאין העולם מתקיים" ומכח ה'ראה' נעשה הכיסוי שזהו ה"בכסה ליום חגנו" שהחג מתכסה, כלומר - לא נראה החג מכח מדרגה שהדין הוא חג אלא מתגלה ה"בכסה ליום חגנו" אלא הדין של החג הופך להיות דין נפול, זה ה"בכסה ליום חגנו" מצד אומות העולם כלומר - שמסתתר כאן מה שהדין הוא חג גופא,

שה"מתחילה עלה במחשבה" זה הראש השנה שמתגלה בו אופן של מעמקים של הדין, ובדין הזה נאמר "ישראל בטוחים שיעשה להם נס" - אבל זה בעיקר קאי על נס של עולם הבא ולא בהכרח על חיי היום יום.

מידת הדין של זמן נפילה ומידת הדין העליונה שב"עידן חדוותא"

המבט הזה הוא המבט הפנימי שצריך להבדיל ב"סכינא חריפא" בין מידת הדין שמתגלה בזמן של נפילה, בזמן של חורבן, לבין מידת הדין שמתגלה בפנים העליונות שלה, ב'עידן חדוותא'. והאור הזה של מידת הדין הוא דייקא יתגלה במדרגה הזו של זמן השמחה הגדולה ביותר שיש, - זה ה"צריך למימרינהו בשמחה", אמנם גם כשכביכול יש גזירה וצריך לברך 'דיין האמת' שצריך לומר אותה בשמחה, אבל זה מהצד התחתון בכדי לעלות למדרגה העליונה.

אבל במדרגה העליונה, כשמתגלה השמחה אז מתגלה ה"דיין האמת" אבל מתגלה שהוא "הטוב והמטיב", זה האור דלעתיד לבוא.

ב"בקרובי אקדש" האיר כבר האור של הלעתיד לבוא ש"כשם שמברכים על הטובה כך מברכין על הרעה", וזה מה שאומר משה רבינו "סבור הייתי שיתקדש הבית בי או בך" - מה זה "בי או בך"? - מידתו של משה היא מידת אמת בבחינת "יקוב הדין את ההר" אבל מידתו של אהרן הכהן "אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות", וזה מה שאומר משה - סבור הייתי שזה יתקדש או באהבה ושלום שזה בחינת אהרן או שזה יתגלה באמת שזה בחינת משה, זהו "או בי או בך" ולא בשנינו יחד כמו שקרה למעשה שזה התקדש בשנים שזה נדב ואביהוא - ומה שעכשיו נתקדש הבית במיודעיו בשניהם כלומר - התגלה שהנדבה האמיתית שנקדש בנדב היא לא הנתונה כפשוטו של שפע אלא הנדבה האמיתית היא לגלות את השורשים את האב [=שבאביהוא] את ההתחלה, את ה"מתחילה עלה במחשבה", זהו מדרגת כח הגילוי של ה"אקדש".

כמובן, תמיד יש את הצד הנפול שהדין הנפול קיים וע"ז נאמר "וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'".

אבל העיקר זה הצד העליון של הדברים שדייקא במקום של ה'עידן חדוותא' "במקום גילה" - 'גילה' דייקא שזה הל"ג - "שם תהא רעדה", שמה מתגלה היראה העליונה, שמה מתגלה השורש העליון של ה"צריך למימרינהו בשמחה".

זה האור שמתנוצץ ומאיר כאן האור דלעתיד לבוא, - מה שהשתא מברכין על הרעה "ברוך דיין האמת" ולעתיד לבוא מברכין על שניהם "הטוב והמטיב" - הממוצע ביניהם הוא מה שצריך לומר את ה"דיין האמת" בשמחה "למימרינהו בשמחה", - זהו כשמתגלה גזירה ואומרים דיין האמת שאז צריך לומר את הברכה בשמחה.

אבל כשמתגלה עידן חדוותא שמתוך השמחה מתגלה ה"דיין האמת" - מתגלה שזה הטובה, אז מאיר האור דלעתיד שעל זה ועל זה מברכים הטוב והמטיב.

זה הברכה שאנחנו מברכים בכל יום בברכת המזון 'הטוב והמטיב' על הרוגי ביתר שלא הסריחו ושהובאו לקבורה, - מהצד התחתון כמובן זה ביתר אותיות תביר שזה הצד הנפול, אבל מה שבסיפא של הברכה אומרים "לעולם אל יחסרנו" זה מאיר את האור של המדרגה הרביעית, - ג' ברכות ראשונות של ברהמ"ז הם כנגד ג' אבות והברכה הרביעית היא כנגד ההארה של דוד שהוא

רגל רביעי שבמרכבה, מאיר האור דלעתיד לבא, - זה עומק כח הפנימיות של מידת הדין שנמצאת בעולם.

גילוי הדין הנפול שבאחרית הימים וגילוי הדין העליון שמכח ה"נעוץ סופן בתחילתן"

אבל צריך להבין ברור - יש שני מידת הדין ששולטים בעולם באחרית הימים, - אנחנו נמצאים ב'אחרית' וה'אחרית' היא דין! - זה הגדר של כל דין בבחינת די, עד כאן ותו לא, - ובדין הזה יש שני מהלכים של דין שמתגלים בעולם, יש דין אחד שמתגלה בעולם מחמת שנמצאים באחרית, שנמצאים במקום השפל ביותר - זה האומלל הבחינה של המצב השפל ביותר, ומצד כך חס ושלום "אין לך דור שאין קללתו מרובה מחבירו", יש נפילה ועוד נפילה ועוד נפילה, - זה "והיוקר יאמיר" שנאמר בעיקבתא דמשיחא ולכן מתגלה חוסר בגילוי השפע, ומתגלה עוד מידת הדין ועוד מידת הדין ועוד מידת הדין, ומצד כך - כל הצרות רחמנא ליצלן, "אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו", "בבוקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בוקר" וחוזר חלילה, זה צד אחד של מידת הדין שרואים אותה בגילוי בעולם.

אבל הצד השני של מידת הדין שמתגלה בעולם היא ה'אחרית הימים' ובאחרית הימים - "מי ימלל גבורות ה'" שזה בחינת משיח אותיות משיח, זה "מי ימלל גבורות ה'", שהוא יאיר את אור גבורותיו של הקב"ה, - והרי משיח יושב בשערי רומי "מחולל בעוונותינו ובפשעינו", - אבל מצידו הוא דבק במידת הדין של הארת ה'בלתי בעל גבול' שזה הארת אין סוף שמתחדש ממנו מציאות של גבול, זה עומק ההארה שמשח בא להאיר.

ומצד כך - מי שחי חיי שמחה, מי שחי חיים של ראשית שדבוק אליו יתברך שמו, דבוק במעמקי האור הפנימי של התורה שמכחו נאמר "יפקון מן גלותא" - אצלו המידת הדין שמאירה הוא לא הדין הנפול בעיקר, אלא בעיקר מאיר הדין העליון, מאיר מעמקי הדין של ה"מתחילה עלה במחשבה" מכח ה"נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן", - "כי בשמחה תצאון", אבל מתגלה הדין שמכח המדרגה של שמחה.

אבל אז האדם שמח בגילוי הקדוש ברוך הוא במציאות הגבול - שזה כל החידוש שמתגלה בבריאה, גילוי הקדוש ברוך הוא בגבול.

שמחתו של הנברא בגילוי של הבורא ב"אתה הוא עד שלא נברא העולם" הוא ב'אין סוף, שפע, הטבה, בלי גבול, בלי קץ.

וב"אתה הוא משנברא העולם" גילוי הקב"ה בגבול שזה החידוש של הבריאה, "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", זה החידוש שמתחדש, גבול חדש ועוד גבול חדש ועוד גבול חדש, - זה מעמקי מציאות השמחה.

אופן ההנהגה למעשה ביסורים המועטים

כשבאים להוליד את זה למעשה זה מה שהאדם שמח כמו שנאמר "שמחים ביסורים", - בוודאי שיש את המבט שהאדם שמח אפילו בכל יסורים קטנים במה שזה השגחה פרטית, ולזכך אותו, ולהיטיב, - כל אלה הם אמת - אבל בעומק הוא שמח בגילוי של הקדוש ברוך הוא, זה נקרא "שמחים ביסורין", - כשהיסורים הם גדולים כמובן שהרבה יותר קשה לקבל את זה, אבל ביסורים הקטנים, כדברי הגמ' בחולין כמו הושיט יד לכיסו ויצא מטבע אחר וכדו' - כשהוא שמח ביסורים

הללו הוא מגלה את הקב"ה בגבול ושמתנו היא גילוי הקב"ה בגבול, - זוהי המדרגה העליונה של ה'יומא דשמחה' שמתוכו מאיר היסורים של הצדיקים.

הדבקות בצמצום דקדושה

ביסורים של הצדיקים, מלבד כפשוטו שהם אינם מביאים לביטול תורה כדברי הגמ' - מעמקי דברי הגמ' הם שהוא מכיר את הקב"ה מתוך מעמקי הגבול והוא מכיר שזה תכליתם של היסורים, - זהו מי שדבק בצמצום דקדושה, הוא דבק במציאות יתברך שמו שב"צמצום עצמו" צמצום בגימטריא סר שזה מה שכתוב אצל משה רבינו "כי סר לראות", והוא רואה את גילוי הקב"ה במעמקי הגבול.

זוהי השמחה הפנימית.

והאור הזה - מחד, אנחנו מצפים ומייחלים שיתגלה ה"הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך".

אבל מאידך, שבהקבלה לכך יהיה הכרה שלימה של הקב"ה מעמקי הגבול כשיצורפו שניהם יחד אז תהיה הברכה השלימה על זה ועל זה יחד - "הטוב והמטיב".

שאלות ותשובות

תגובה לשאלה - זה יסוד מוסד שכל מדרגה כוללת כל דבר, ומצד כך אם אנחנו מתייחסים לשורש השורשים שזה קו וצמצום חייב להיות שבצמצום יש הארת קו שזה בעצם ה'רשימו' שנשאר בתוך הצמצום, ויש את הצמצום שבקו שזה מה שהקו הופך להיות רק "קו אחד דק" בלבד - זה גופא הצמצום שבקו, אבל השאלה היא מה הנקודה העיקרית שבדבר ומה הנקודה המשנית, - בקו העיקר זה המשכה מאור אין סוף לתוך מציאות החלל אלא שבהמשכה הזו חל הצמצום שקדם לה שלכן היא רק "קו אחד דק" ותו לא, וכן מוזכר בתחילת העץ חיים ע"ז לשון **צינור** שהוא מלשון של **צר**.

ומהצד ההפוך, הצמצום שיש בו הארה של 'רשימו' של ה"עשר ספירות הגנוזות במאצילים" שהם שורש ה'רשימו' - עיקרו הוא צמצום אלא שיש בתוכו הארה שהוא האור של ה'רשימו' שנשאר, אבל בוודאי שבשניהם יש את שניהם, כל השאלה היא מה העיקר ומה הדבר המשני שבתוכו, - כמו גבורה שבחסד וחסד שבגבורה שיש גם חסד וגם גבורה אבל בגבורה שבחסד החסד הוא העיקר ובחסד שבגבורה הגבורה היא העיקר.

[שאלה מהשומעים: למה יש יותר תוקף של הכרה בהשראת השכינה במשכן בהכרת הגבול שזה מצד הדין מאשר האופן השני?] = כשנתאווה הקדוש ברוך הוא להיות לו דירה בתחתונים - הגדרת הדבר זה השראת השכינה והמקום הכללי של השראת השכינה הוא בית המקדש, וגם בבחינת בית המקדש - יש לנו את המשכן, ויש לנו את הבמות שהיו בנוב וגבעון ושילה ואח"כ את הבית עולמים, בית ראשון, בית שני בית שלישי, שהדבר מתחלק לחלקים, ויתר על כן "נודע בשערים בעלה - כל חד לפום מאן דמשער בליביה" כדברי חז"ל שזה ה'ושכנתי בתוכם' - בתוך כל אחד ואחד וכיון שלכ"א יש גבול אחר לכן יש לו השראת השכינה באופן שונה, והיסורים של כל אחד ואחד הם הגבול הפרטי שלו וזה בחינת המשכן בגבול הפרטי שלו ששם צריך להתגלות השראת השכינה.

[תגובה לשאלה:] הרי התכלית של הכל הוא "כי בשמחה תצאון" להגיע לנקודת התכלית, וכיון שכל מציאות הבריאה מעיקרא - כמו שאומרים חז"ל כשברא הקב"ה את עולמו היה שמחה - יישמח ה' במעשיו, ולכאוי במה הוא שמח, הרי היה קודם לכן אין סוף? - ש"עשר ספירות הגנוזות במאצילן" הם שורשי הגבול וכשהגבול הזה יצא [מהכח לפועל, מהעלם לגילוי] דהיינו העשר ספירות הגנוזות במאצילן - התגלה מציאות של גבול, וא"כ מהו שמחה? - שמחה זה גילוי מציאות הגבול. ובלשון אחרת והיינו הך, כידוע שורש הבריאה היא בבחינת חמישה פרצופין וזה אותיות **חמשה** - שמחה, כלומר השמחה היא בגילוי הגבול, זה גופא מציאות השמחה שיש בבריאה, ה"יישמח ה' במעשיו" שהיה הקב"ה שמח, במה הוא שמח - **בחידוש** של הבריאה, כל דבר חדש מוליד שמחה שזה הרי ההגדרה לדינא - הבונה בית חדש, או לובש בגד חדש שכל דבר חדש מוליד שמחה, - ומה השמחה שיש בבריאה? - השמחה הוא גילוי החידוש שבבריאה - שזהו מציאות הגבול שבבריאה, וא"כ במקום שיש שמחה שלימה, שמה מתגלה הגבול האמיתי שזה השמחה של הבריאה.

[תגובה לשאלה:] יש שני הבחנות שורשיות מה הגדר של מ"ה, ישנה הבחנה פשוטה שהשבירה היתה בעיניים והתיקון הוא במ"ה מאורות המצח שיצאו למטה דרך היסוד [- מדגישים, דרך היסוד] שזה מקום המשכת השפע - שמעיקרא יצא רק נקודה אחת שחסר לו ט"ס ונעשה מציאות של השלמה, וא"כ עוד שפע הוא זה שיצר את מציאות התיקון, זה ההבחנה הפשוטה יותר כשלומדים את הכתבים, אבל ההבחנה העמוקה - זה מה שנאמר במשה רבינו ובאהרן "ונחנו מה כי תלינו עלינו" וכידוע שבעיקר זה במדרגת משה שבמשה יש אותיות **מה**, ולכן בו נאמר בעיקר "ונחנו מה", וה'ונחנו מה' זה מציאות של ביטול, - השבירה היתה מכח "אנא אמלוך" והתיקון הוא בביטול, ומצד כך - זה לא מדין תוספת של שפע אלא שבביטולו של הדבר שהיפך ה'אנא אמלוך' שזה גאוה נעשה התיקון ד'מה' באופן של ביטול - מצד כך הוא מתקן את השם 'בן' - שבגבולות שלו גופא נקודת התיקון ע"י שאין מציאות של גאוה אלא יש מציאות של ביטול.

וא"כ, יש כאן שני מהלכים שורשיים איך מסתכלים על מהלך התיקון, מצד הבחנת הקו ימין - מסתכלים על התיקון שיצא הדבר חסר כלומר נקודה אחרת שחסר ט"ס, ויצא מ"ה החדש ומוציא את הט"ס ד'ב"ן' שנעשה כל שורש השפע שהיסוד משפיע למלכות, זה מהלך אחד של תיקון של מ"ה, ומצד ההבחנה הזו זה בשורש המציאות של היסוד.

וישנה הבחנה נוספת של התיקון שזה באופן של ביטול, ומצד כך זה תיקון מדין הקו שמאל, תיקון מדין ה'ב"ן', ומצד ההבחנה הזו זה תיקון **בגבול עצמו** רק שזה לא גבול שהופך להיות "אנא אמלוך" שזה התגברות של הגבול על ה"בלתי בעל גבול" - שזה עומק ה"אנא אמלוך" - אלא מתגלה הביטול שבדבר שמקור הגבול הוא ב"בלתי בעל גבול", - זה התיקון של "ונחנו מה" שמתגלה. - אלו הם שתי הקוים.

[שאלה מהשומעים: למה גילוי הגבול במשכן היה דווקא במיתה של נדב ואביהוא, למה הוא לא נגלה באופן של שפע מצומצם, למה דווקא ע"י הסתלקות?] כהגדרה כוללת ממש, יש לנו את ההשראת השכינה שזה ה"נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" שזה בחינת מים מעילא לתתא, ויש לנו הבחנה של מתתא לעילא שזה יסוד האש שזה ההגדרה הכוללת ממש של כל כח הגבורה שהוא מציאות של כח של אש שזה ה"ותצא אש מלפני ה'" ששרפה, - זה מצד גילוי שאיננו בהבחנה של שפע שמצד כך יש את הגבול שבמים - שאז זה היה מגיע באופן של שפע מצומצם כמו ה"קו אחד דק" אלא זה גילוי באופן של צמצום שמסתלק מתתא לעילא וחוזר לאור אין סוף שזה בחינת האש, - מקבילים אהדדי בבירות.

שיעורי מורנו הרב שליט"א מופיעים ב"קול הלשון"

ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

שאלות בכל תחומי החיים בכלל והכרת הנפש בפרט

יתקבלו בברכה במערכת השו"ת ויועברו למורנו הרב שליט"א

הכתובת לשליחת שאלות: rav@bilvavi.net

או בפקס: 03-548-0529

[בשליחת שאלה בפקס, במספר הפקס שאליו תוחזר התשובה,

נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-הקולי של הפקס]

לברורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה" ניתן לפנות לנייד 052.763.8588

או לדוא"ל: info@bilvavi.net

שיעורים שבועי

אנציקלופדיה מחשבה

חולון יום ד' 20:30

משפ' אליאס

רח' קדמן 4

לפרטים 050.418.0306

אנציקלופדיה עבודת ה'

ירושלים - יום ג' 20:30 בדיוק

ישיבה ראשית חכמה

רח' בן ציון אטון 8 הר חוצבים

לפרטים 052.765.1571